

5771

	TASTE OF	
	LIMMUD	

הִישָׁן יִתְחַדֵּשׁ וְהַחֲדָשׁ יִתְקַדֵּשׁ

...hajasjan jitchadesj wehechadasj jtkadeesj...

...wat oud is wordt vernieuwd en wat nieuw is wordt geheiligd...

Rav Kook, de eerste opperrabbin van Israel

Igrot Haraya, Igeret 164

Sjabbat 7 mei 2011 / 3 i'jar 5771

Sidra Emor, Wajikra [Leviticus] 21:1-24:23

2e sefer Tora: Dewariem 8:1-10

Tanach blz. 241-250, 367-368

Haftara voor Sjabbat Tekoema (Atsmaoet): Nechemja 2:1-18

Tanach blz. 1669-1670

Vertaling: Paula Reisner

Voor het origineel zie

www.limmud.org/publications/tasteoflimmud/5770/Emor

EMOR

De sidra beschrijft in detail de beperkingen waaraan de *koheen* [priester] was onderworpen en de regels over welke offers gebracht konden worden. Het beschrijft vervolgens de mitswot van Sjabbat, het tellen van de Omer en vervolgens alle andere jaarlijkse feestdagen. Het eeuwige licht en het toonbrood van de Misjkan worden beschreven en de sidra eindigt met wetten tegen godslastering.

Emor – Steve Greenberg

Steve Greenberg een rabbijn en 'Senior Teaching Fellow' aan CLAL (National Jewish Center for Learning and Leadership) in New York. Hij is de waarnemende wetenschapper voor twee baanbrekende organisaties, Chazon, een Joodse milieu-organisatie en Keshet, een organisatie met als doel de GLBT-integratie in de grotere Joodse gemeenschap te bevorderen.

Voor ons Joden is het lichaam veel meer dan een omhulling voor de ziel. Wij zijn, gelijk de Schepper, ingebed in de schepping. We hebben de woorden van Beresjiet [Genesis] geabsorbeerd: "God keek naar alles wat hij had gemaakt en zag dat het zeer goed was." [1:31] Wij blijven bedwelmd door de veelvuldige, overstelpende macht van de materiële wereld. Bij de vorming van een nieuw mens, verschaffen -volgens onze wijzen- de man en de vrouw het bloed, de botten en het lichaamsweefsel, maar het is God die de geest toevoegt,

het zichtvermogen van het oog, het gehoor, het bewustzijn en het vermogen te denken en te begrijpen. Het geheel van lichaam/ziel is wat we mens noemen.

De Schepping is de basis van Joodse ethiek en theologie. Vanuit het begin waarin de Schepping centraal staat, zijn we niet alleen het volk van het boek geworden, maar een "volk van het lichaam." We worden gevraagd het leven net zo lief te hebben als God erom geeft. Voor dit volk is de conditie waarin het lichaam verkeert heel belangrijk. Het is niet alleen van belang wat er uit iemands mond komt, maar ook wat er in gaat. Onze lichamen zijn ontmoetingsplaatsen van hemel en aarde, letterlijk Tempels. Als zodanig is het lichaam een soort boek. Zijn vorm en als gevolg daarvan ook zijn onvolkomenheden zijn van betekenis.

De vereenzelviging van lichaam en betekenis heeft een potentieel bedreigend gevolg. Het vormt een bijzonder uitdagend plaatje van mensen met beperkingen ("gehandicapt" in oudere terminologie). De sidra begint met een lijst van lichamelijke afwijkingen en gebreken, die een *koheen* ongeschikt maken voor het dienen in het heiligdom. Een *koheen* met een extra of een gebroken ledemaat, een blinde of lamme, blind of doof kon niet dienen. Contact met een overledene diskwalificeert een *koheen* tijdelijk, maar het verlies van een vinger belemmert zijn functioneren in het heiligdom voor altijd.

Vele geleerden geven de toelichting dat de speciale taken van een *koheenvolmaaktheid* vereisten. De Tempel en zijn offerdienst was het verbindingskanaal tussen de hogere en deze lagere wereld. De *koheen* moest alsvoorganger bemiddelen tussen de perfecte en eeuwige bovenwereld en de gebroken en tijdelijke lagere wereld. Om daar als schakel te staan was gevaarlijk en vereiste dus de volmaaktheid van zowel lichaam als geest.

Sinds de verwoesting van de Tempel zijn de wetten van het priesterschap vrijwel in hun geheel niet meer van toepassing in het religieuze leven van ons volk. Er is echter één halachisch detail waarin de lichamelijke volmaaktheid van de *koheen* overeind bleef. In bijna alle synagogen in Israël zegenen de *kohaniem* wekelijks op sjabbat de gemeente, in de diaspora gebeurt dit alleen op de feestdagen. Een *koheen* met afwijkingen op de handen of zelfs op de voeten of het gezicht is gediskwalificeerd. Een *koheen*, die vlekken op de handen heeft mag zijn handen niet opheffen om de priesterzegen te geven. Zelfs als zijn handen verkleurd zijn -zoals dat bij diegenen, die werkten in het verven van textiel vroeger het geval was- mag hij de gemeenschap niet zegenen. De Misjna in traktaat Megilla 4:7 licht de reden hiervoor toe. Mensen zouden naar zijn afwijking staren en men mag gedurende de zegen niet naar hem kijken. Of men nu bang was dat zulk staren gevaarlijk zou zijn (heiligheid kan dodelijk zijn) of dat het opvallen van de afwijking het vertrouwen in de zegening zou ondermijnen, de Misjna is meer geïnteresseerd in de mensen die naar de *koheen* zouden kunnen zien dan in wat er aan de handen mankeerde. De Tosefta breidt de beperkingen verder dan de handen uit naar de voeten en het gezicht van de *koheen* – dus naar de onbedekte lichaamsdelen-, maar die staat een *koheen*, die bekend is in zijn gemeente en wiens afwijking bekend is, ook toe deel te nemen aan het zegenen. Zodra de gemeente gewend is geraakt aan de misvormde of gehandicapte persoon en als men niet langer verstoord of beangstigd wordt door het anders uitzien van die persoon, verdwijnt zelfs de zeldzame eis van priesterlijke volmaaktheid.

Waar het in wezen om gaat is de bekendheid met de persoon en zijn beperkingen. Naar mate ons inzicht groeit zowel in de manier wij angst en afkeer beleven van de afwijking als in het gevoel van verlies en kwetsbaarheid, dat het oproept bij de persoon zelf, des te meer vermindert het staren en gapen. Dan komt er ruimte om de mens te zien en gaat de relatie groeien. Daarom is het zaak voor alle gemeenschappen verschillen tussen mensen te leren accepteren en te beginnen vanuit de compassie waartoe we verplicht zijn. Het is een hele uitdaging om onze ethiek te bouwen op de grondslag van de realiteit van het uiterlijk, mede omdat het lichaam niet eerlijk is. Zijn kunnen en goede eigenschappen zijn niet gelijkelijk verdeeld en bevalligheden worden willekeurig uitgedeeld aan vriendelijke en wrede mensen. Het bijzondere aan onze joodse ethiek is dat wij respect dienen te tonen voor het lichaam in zijn gevarieerde en sociaal complexe betekenissen en zich in te spannen voor de bevordering van compassie en heel-wording.

Een andere invalshoek

Zaterdagavond 21 mei begint Lag BaOmer, de 33^e dag van de Omer, de periode tussen Pesach en Sjawoet. Op deze dag stopte de plaag, die Rabbi Akiva's studenten doodde. Het is ook de *jaartijd* van Rabbi Sjimon Bar Jochai, traditioneel beschreven als de auteur van de Zohar, de Kabbala, het boek van joodse mystiek. Onze traditie leert dat de dag van zijn overlijden gevuld was met een groot licht van eindeloze vreugde door de geheime wijsheid, die hij in de Zohar aan zijn studenten onthuld had.

In Israël steken kinderen vreugdevuren aan, symbolisch deels voor het licht van wijsheid dat Rabbi Sjimon bar Jochai in de wereld bracht en deels een 'jaartijdlicht' ter herinnering aan zijn overlijden. Haarknipbeurten en huwelijken (die vrijwel de gehele Omerperiode verboden zijn) zijn toegestaan op Lag BaOmer.